

Hvidhval

©Birgitte Rubæk

Hvidhval (*Delphinapterus leucas*)

Engelsk: beluga whale

Tysk: Weisswal, Beluga

Fransk: Porpoise blanc, Belouga

Spansk: Belugua

Beskrivelse:

Tætbygget mellemstor hval med meget bevægeligt hoved. Læberne kan formes på forskellig vis for at frembringe et righoldigt lydrepertoire. Der er ikke nogen rygfinne, men istedet en vulst midt på ryggen. Lufferne er ligeledes bevægelige og forkanten er tit opadbøjet

Voksne dyr er mellem 3 og 5 m lange og vejer mellem 400-1500 kg. Nyfødte er 1.5 –1.6 m lange med en vægt på ca. 80 kg.

Der er 8-11 tænder i hver kæbehalvdel, der ofte udviser det helt specielle hvidhvaltandslid.

Unge dyr er askegrå, men med alderen forekommer der en gradvis og pletvis overgang fra askegrå til skinnende hvid. Ungdyr kan således både have store grå og hvide flader på kroppen. Kun voksne dyr er helt hvide.

Udbredelse:

Arktiske, kystnære havområder. Findes i Hvidehavet, ved Svalbard og den østgrønlandske kyst.

Ikke ualmindelig ved Islands nordkyst. Strejfende individer svømmer nogle gange ned langs den norske kyst og dukker ikke sjældent op i Nordsøen og Østersøen (flere gange i løbet af 1980'erne og 1990'erne).

Vandrer op ad floder. I 1967 så en hvidhval i Rhinen og i 1993 en anden i Elben. Der er et enkelt fund fra Frankrig (Louire flodens munding).

Adfærd:

Flokkene er på mellem 5 og 10 dyr, men der er kendt ansamlinger på op til flere tusinde dyr især i flodmundinger. Flokstrukturen er ikke kendt, men er sandsynligvis ikke så kompleks som hos visse delfiner. Det grundlæggende element synes at være mor-unge par.

Langsomt svømmende arter. Tilbringer en væsentlig del af tiden oven vande. Dykkesekvensen består af 5-6 flade dyk i løbet af et minut fulgt af dybere og længere dyk. Springer stort set ikke ud af vandet, men løfter hovedet ud af vandet under svømningen. Orienteringskig og slag med halen er almindelige. På dybere vand er dyk ned til 600 m og 15 minutters varighed dokumenteret.

Hvidhvalen hører til de arter der selv uden for sit arktiske udbredelsesområde formår at klare sig. Dens sonar er tilpasset kystnære forhold og derfor vil hvidhvaler sjældent strande med mindre der dog er

tale om uheld og utilsigtede bifangster. På grund af sit store lydrepertoire kaldes hvidhvalen også havets kanarieflugl. Lydene kan ikke høres af det menneskelige øre uden specielt udstyr. Hvidhvalen bliver nogle gange fanget af tidevandet og kommer så til at ligge på en sandbanke. Men dette synes ikke at stresser dyrene synderligt, da de blot afventer de næste højvande og derefter stille svømmer væk igen.

Forplantning:

Parringerne finder sted om foråret (april-maj). Drægtighedsperioden er på mellem 14 og 15 måneder. Fødslerne sker i slutningen af juli og begyndelsen af august. Diegivning skønnes til at vare op mod 2 år. Hannerne bliver kønsmodne i en alder af 8-9 år mens hunnerne allerede bliver det når de er 4-7 år gamle. Der er kendt tvillingefødsler men de er meget sjældne.

Føde:

Fisk, blæksprutter og krebsdyr.

Naturlige fjender:

Spækhuggere og ibjørn.

Relation til mennesket:

Der bliver nedlagt en del hvidhvaler ved Vestgrønland og Canada. Visse steder kan der forekomme utilsigtede bifangster. Bestanden i St. Lawrence Golfen er stærkt påvirket af forurening. Hvidhvaler bliver holdt i fangenskab flere steder i Verden. Her skal nævnes Chicago og Boston i USA samt Duisburg i Tyskland.

Lignende arter:

I sit primære udbredelsesområde kan voksne hvidhvaler ikke forveksles med andre arter. Narhvalhunner vil måske kunne forveksles med unge hvidhvaler, men narhvalens spættede farvetegning vil normalt føre til en sikker bestemmelse. Gamle rissosdelfiner kan næsten være helt hvide og derfor måske blive taget for hvidhvaler, men dels forekommer de længere mod syd og dels har rissosdelfiner altid en midstillet rygfinne. På stranden kan hvidhvaler ved første øjekast forveksles med arter af samme størrelse i de tilfælde hvor overhuden er faldet af og den strandede hval derfor synes hvid. Hvidhvalen vil dog altid kunne kendes på at rygfinnen mangler og på luffernes og halefynnens specielle udformning

Danske fund og observationer

Strander sjældent, da der er tale om en kysthval. Seneste fund 1987. En stor del af fundene hidrører fra uheld med fiskegarn. Senest observeret i 1995.

Tekst: Carl C. Kinze